

**KONFERENCE PAR PIEVIENOŠANOS
EIROPAS SAVIENĪBAI
– MELNKALNE –**

**Briselē, 2026. gada 10. jūlijā
(OR. en)**

AD 54/26

LIMITE

CONF-ME 18

PIEVIENOŠANĀS DOKUMENTS

Temats: EIROPAS SAVIENĪBAS KOPEJĀ NOSTĀJA
– 8. sadaļa: Konkurences politika

8. sarunu sadaļa: Konkurences politika

Šīs Eiropas Savienības nostājas pamatā ir tās vispārējā nostāja Melnkalnes pievienošanās konferencei (AD 23/12 CONF-ME 2), un uz to attiecas konferencē apstiprinātie sarunu principi, jo īpaši turpmāk minētais:

- neviens vienas vai otras puses pausts viedoklis par konkrētu sarunu sadaļu nekādi neskars nostāju, kādu attiecīgā puse var ieņemt par citām sadaļām;
- vienošanās – pat daļējas vienošanās –, kas panāktas sarunās par citu pēc citas izskatītām sadaļām, nevar uzskatīt par galīgām, kamēr nav panākta vispārēja vienošanās;
- kā arī prasības, kas izklāstītas sarunu programmas 24., 28., 41. un 44. punktā.

ES, piebilstot, ka pirms pievienošanās varētu stāties spēkā papildu *acquis*, mudina Melnkalni turpināt pieskaņošanos ES *acquis*, lai nodrošinātu tā efektīvu īstenošanu un izpildi, un mudina pirms pievienošanās izstrādāt tādu politiku un instrumentus, kas pēc iespējas vairāk pietuvinātos ES politikai un instrumentiem.

ES atzīmē, ka Melnkalne savās sarunu nostājās AD 8/19 CONF-ME 1 un AD 14/26 CONF-ME 11 piekrīt ar 8. sadaļu saistītajam *acquis*, kāds tas ir spēkā 2026. gada 1. aprīlī, un ka tā ir paziņojusi, ka būs gatava to īstenot no dienas, kad tā pievienosies Eiropas Savienībai.

Pretmonopolu un uzņēmumu apvienošanās politika

Attiecībā uz Melnkalnes tiesisko regulējumu ES uzskata, ka ar jauno Likumu par konkurences aizsardzību, kas pieņemts 2026. gadā, un īstenošanas tiesību aktiem Melnkalne pieskaņo savus tiesību aktus LESD 101., 102. un 106. pantam, Padomes Regulai (EK) Nr. 1/2003, Direktīvai (ES) 2019/1 un citiem *acquis* pretmonopola un uzņēmumu apvienošanās jomā. Turklāt 2026. gadā pieņemtais Likums par procedūrām tāda kaitējuma atlīdzināšanai, kas radies konkurences pārkāpuma tirgū dēļ, ir pieskaņots Direktīvai 2014/104/ES. Turpmāka pieskaņošana piemērojamam *acquis* attiecībā uz pretmonopola un uzņēmumu apvienošanās instrumentiem tiek nodrošināta, pieņemot dažādus sekundāros tiesību aktus saskaņā ar Likumu par konkurences aizsardzību. ES atzīmē, ka jaunajā Likumā par konkurences aizsardzību ir atcelta Konkurences aizsardzības aģentūras (*Agency for the Protection of Competition – APC*) lēmumu pieņemšanas sistēma attiecībā uz individuāliem atbrīvojuma pieprasījumiem, – saskaņā ar ES *acquis* konkurences aizsardzības jomā. Likums arī piešķir APC pietiekamas pilnvaras pieprasīt pārkāpuma izbeigšanu, noteikt pagaidu pasākumus un pieņemt saistības; tas arī pilnvaro APC piemērot periodiskus sodus, kā arī ierosināt Likumpārkāpumu tiesai naudas sodu apmēru. Melnkalnei ir jāturpina sekot *acquis* attīstībai un attiecīgi jānodrošina savlaicīga pieskaņošana, kā arī jāturpina pielāgot savus tiesību aktus, piemēram, ar noteikumiem, kurus var īstenot tikai pēc pievienošanās ES (piemēram, pārrobežu sadarbības noteikumi saskaņā ar Direktīvu (ES) 2019/1).

ES atzīmē, ka gadu gaitā ir nostiprinātas likumpārkāpumu tiesu spējas un ka pakāpeniski ir gūti rezultāti attiecībā uz efektīvu un iedarbīgu tiesas izmeklēšanu sadarbībā ar APC un attiecībā uz konstatēto pārkāpumu pēcpārbaudi, tostarp vajadzības gadījumā piemērojot atturošas sankcijas.

ES atzīmē, ka kompetentajām iestādēm konkurences politikas jomā, jo īpaši *APC*, ir pietiekamas administratīvās spējas, kuru pamatā ir arvien lielāki gada budžeti, kas paredzēti *APC*. ES atzinīgi vērtē Melnkalnes apņēmīgo rīcību šajā jomā, jo īpaši to, ka ir pieņemti darbā un apmācīti lielāks skaits lietu izskatītāju. ES ņem vērā, ka 8. sarunu sadaļā ir pieņemts rīcības plāns administratīvo spēju stiprināšanai, kurā sniegts stabils plāns, kā līdz pievienošanās dienai turpmāk pieņemt darbā vajadzīgos *APC* un nozaru ministriju darbiniekus, kā arī palielināt apmācību un budžeta saistības. Turklāt ES atzinīgi vērtē izveidoto tiesnešu apmācības sistēmu, tostarp sadarbībā ar Melnkalnes Tiesu iestāžu un valsts prokuratūras apmācības centru.

Valsts atbalsts

Attiecībā uz Melnkalnes tiesisko regulējumu valsts atbalsta jomā ES uzskata, ka 2025. gadā pieņemtais Likums par valsts atbalsta kontroli un attiecīgie sekundārie tiesību akti ir pieskaņoti LESD 107. un 108. pantam un attiecīgajam ES *acquis* valsts atbalsta jomā. Minētais likums nodrošina pienācīgu juridisko statusu pieskaņošanai valsts atbalsta *acquis*, tostarp attiecībā uz noteikumu kopumu par valsts atbalsta noteikumu sarakstu. Līdzīgi kā pretmonopola un uzņēmumu apvienošanās jomā Melnkalnei ir jāturpina sekot līdzi valsts atbalsta *acquis* attīstībai un attiecīgi jānodrošina savlaicīga savu tiesību aktu pieskaņošana un turpmāka pielāgošana.

ES atzīmē, ka Konkurences aizsardzības likums paredz valsts atbalsta iestādes darbības neatkarību, paplašinot *APC* pilnvaras, lai iekļautu valsts atbalsta kontroli.

ES atzinīgi vērtē to, ka Melnkalne ir stiprinājusi APC administratīvās spējas valsts atbalsta kontroles jomā, jo īpaši pieņemot darbā vairāk lietu izskatītāju. ES atzīmē izpildes rezultātu pakāpenisko attīstību, uzsvāru liekot uz *ex ante* paziņojumiem un kontrolēm, norādot uz pakāpeniski uzlabotu valsts atbalsta kontroles sistēmu un valsts atbalsta piešķirēju labu informētību gan centrālo, gan vietējo iestāžu vidū. ES pauž gandarījumu arī par plašo darbību klāstu, ko APC organizē, lai palielinātu valsts atbalsta piešķirēju un uzņēmumu informētību, kā arī par centieniem konkurences un valsts atbalsta jautājumos vērsties pie universitāšu juridiskajām, ekonomiskajām un politiskajām fakultātēm.

ES arī atzinīgi vērtē izveidoto un funkcionējošo valsts atbalsta *ex ante* kontroles un *ex post* uzraudzības sistēmu Melnkalnē. ES atzīmē, ka kompetentā iestāde – APC – var veikt atbalsta pasākumu saderības novērtējumu sarežģītos gadījumos un vajadzības gadījumā likt atgūt nelikumīgu atbalstu. ES atzīmē, ka Melnkalne ir pierādījusi pakāpeniski uzlabotus un kopumā apmierinošus izpildes rezultātus šajā jomā, un aicina Melnkalni turpināt centienus un joprojām uzlabot un gūt rezultātus šajā jomā.

Ņemot vērā konkrētās **valsts atbalsta izmeklēšanas** par potenciāli nesaderīgu atbalstu, kas piešķirts **aviosabiedrību nozarē**, jo īpaši uzņēmumā *Montenegro Airlines*, ES atzīmē, ka laikposmā no 2019. līdz 2024. gadam Melnkalne veica četras *ex officio* oficiālas izmeklēšanas par visu iespējamo valsts atbalstu, kas piešķirts kopš 2012. gada (tostarp 2019. gada Likumu par investīcijām *Montenegro Airlines* konsolidācijā un attīstībā), un izdeva trīs atgūšanas lēmumus par nesaderīgu valsts atbalstu, tostarp par atgūšanas jautājumiem maksātnespējas kontekstā. ES arī atzinīgi vērtē to, ka APC ir uzņēmusies iniciatīvu veikt papildu darbības klāt pie sākotnējā pieprasījuma saskaņā ar slēgšanas kritēriju, piemēram, izmeklēt jautājumu par ekonomisko (ne)turpināšanos starp *Montenegro Airlines* un jauno valsts pārvaldītāju *ToMontenegro* un iespējamu valsts atbalstu, kas piešķirts pēdējam minētajam. ES uzskata, ka, izmantojot iepriekš minētās *ex officio* izmeklēšanas, APC ir sākusi nepieciešamos izmeklēšanas un procedūras pasākumus, kas vajadzīgi šā kritērija gadījumā. Saproto, ka bankrota procedūras komercietībā var ilgt ilgu laiku, ES aicina Melnkalni reizi sešos mēnešos ziņot par visām norisēm, kuru rezultātā nesaderīgais valsts atbalsts minētajā lietā varētu tikt efektīvi atgūts, kā arī par pilnīgu novērtējumu attiecībā uz ekonomisko (ne)turpināšanos starp *Montenegro Airlines* un jauno valsts pārvaldītāju *ToMontenegro*, tostarp par iespējamu valsts atbalstu, kas piešķirts pēdējam minētajam.

Attiecībā uz alumīnija nozares lietu, it īpaši uzņēmumu *Kombinat Aluminijs Podgorica (KAP)*, ES atzīmē, ka tā aktīvus 2014. gadā pārņēma “*Politropus Alternative*” d.o.o. *Tivat* un “*Uniprom*” d.o.o. *Nikšić*. Savā 2016. gada 11. marta lēmumā Valsts atbalsta kontroles komisija secināja, ka starp *KAP* un jaunajiem tā aktīvu īpašniekiem nepastāv saimnieciskās darbības nepārtrauktība. *Uniprom* turpināja alumīnija kausētavas darbību mazākā mērogā, bet 2021. gada decembrī faktiski pārtrauca savas darbības. ES ņem vērā Valsts atbalsta kontroles komisijas īpašā novērtējuma rezultātus, ka *Uniprom* nav guvis labumu no nesaderīga valsts atbalsta.

Attiecībā uz transporta infrastruktūras lietu, jo īpaši *Bar-Boljare* automaģistrāli, ES ņem vērā *APC* secinājumus par to, ka nav nesaderīga valsts atbalsta posmu *Smokovac-Mateševo* un *Mateševo-Andrijevića* būvniecības finansēšanai un pirmās minētās automaģistrāles komerciālai izmantošanai, jo īpaši attiecībā uz valsts uzņēmumu “*Montepu*”.

Attiecībā uz vispārējo izpildi ES pauž gandarījumu par *APC* gūto rezultātu tajā, lai identificētu un izmeklētu iespējamus nesaderīga atbalsta gadījumus un veiktu turpmākus pasākumus saistībā ar tā atgūšanu. ES aicina Melnkalni turpināt pienācīgi reģistrēt gan saderīgu, gan nesaderīgu valsts atbalstu tam paredzētajos valsts atbalsta reģistros un gada ziņojumos par valsts atbalstu.

Attiecībā uz valsts atbalstu lauksaimniecības un zivsaimniecības nozarēs ES atsaucas uz Eiropas Savienības kopējām nostājām, lai slēgtu sadaļas 11. sadaļā – “Lauksaimniecība un lauku attīstība” (AD 22/25 CONF-ME 9/25) un attiecīgi 13. sadaļu “Zivsaimniecība” (AD 21/25 CONF-ME 8/25).

Attiecībā uz atbalstu, kas ietilpst šīs sadaļas darbības jomā, ES atgādina, ka – saskaņā ar LESD 108. panta 1. punktu – pastāvošiem atbalsta pasākumiem piemēro pārskatīšanas procedūru, saskaņā ar kuru Komisija sadarbībā ar attiecīgo dalībvalsti vajadzības gadījumā var ierosināt izmaiņas pastāvošā atbalsta pasākumā, lai nodrošinātu saderību ar iekšējo tirgu.

Ciktāl Melnkalne vēlas, lai atbalsta pasākumi, kas īstenoti pirms pievienošanās dienas un ko turpinās piemērot pēc pievienošanās dienas, tiktu uzskatīti par pastāvošu atbalstu LESD 108. panta 1. punkta nozīmē, ES aicina Melnkalni sagatavot sarakstu ar tādiem atbalsta pasākumiem, kurus *APC* uzskata par saderīgiem ar *acquis*, un nosūtīt šo sarakstu Komisijai pārskatīšanai.

Sarakstā iekļauj šādu informāciju, kas jāiesniedz konkrētā ziņošanas formātā, kuru nodrošina Komisija:

- visi atbalsta pasākumi (gan atbalsta shēmas, gan individuālais atbalsts), kas i) ir īstenoti pirms pievienošanās un kas būs piemērojami pēc pievienošanās; ii) kurus ir izvērtējusi *APC*; un iii) kurus *APC* atzina par saderīgiem ar *acquis*;
- visa informācija, kas ir būtiska, lai Komisija varētu izvērtēt sarakstā iekļauto atbalsta pasākumu saderību.

Saraksts būtu regulāri jāatjaunina līdz pievienošanās dienai.

Atbalsts, kas ir iekļauts sarakstā un attiecībā uz kuru Komisija pēc pārskatīšanas nav paudusi nopietnas šaubas par tā saderību, tiks uzskatīts par pastāvošu atbalstu pēc pievienošanās dienas.

ES informē Melnkalni, ka atbalsta pasākumi, kas īstenoti vairāk nekā desmit gadus pirms pievienošanās dienas, vienmēr tiks uzskatīti par pastāvošu atbalstu.

Atsauce uz pastāvošā atbalsta sarakstu un uz tā izstrādes procedūru (t. s. "pastāvošā atbalsta mehānisms") tiks iekļauta pievienošanās līgumā.

Visus valsts atbalsta pasākumus, kas joprojām ir piemērojami pēc pievienošanās dienas un kas nav noteikti kā pastāvošs atbalsts saskaņā ar iepriekš aprakstīto procedūru, pievienošanās brīdī uzskata par jaunu atbalstu. Pēc pievienošanās šādu jaunu atbalsta pasākumu piemērošana būs atkarīga no tā, vai Melnkalne par tiem paziņos, ievērojot LESD 108. pantu, un vai Komisija konstatēs, ka atbalsta pasākumi ir saderīgi ar iekšējo tirgu.

Liberalizācija

ES ņem vērā, ka Melnkalnei nav komerciālu valsts monopolu, kā paredzēts LESD 37. pantā, un ka Likumu par konkurences aizsardzību un Likumu par valsts atbalsta kontroli piemēro publiskiem uzņēmumiem vai uzņēmumiem ar īpašām vai ekskluzīvām tiesībām, izņemot gadījumus, kad to piemērošana traucētu veikt darbības ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, un kuriem ir uzticētas pilnvaras saskaņā ar LESD 106. pantu.

ES norāda, ka iepriekš aprakstīto elementu pabeigšana atbilst dokumentā AD 2/20 CONF-ME 1 noteikto slēgšanas kritēriju prasībām.

* * *

Ņemot vērā minētos apsvērumus, ES atzīmē, ka šajā posmā sarunas par šo sadaļu nav jāturpina.

Melnkalnes apņemšanās un panākumu, kas gūti, pieskaņojot tiesību aktus *acquis* un to īstenojot, pārraudzīšana turpināsies līdz Melnkalnes pievienošanās dienai. ES uzsver, ka tā pievērsīs īpašu uzmanību visu minēto konkrēto jautājumu pārraudzībai nolūkā nodrošināt Melnkalnes tiesību aktu pilnīgu saskaņotību ar šīs sadaļas *acquis*, kā arī administratīvās spējas *acquis* efektīvai īstenošanai un izpildei. Īpaši jāapsver šīs sadaļas saistība ar citām sarunu sadaļām. Melnkalnes tiesību aktu atbilstību *acquis* un tās spēju to īstenot, kā arī citu sarunu slēgšanas kritēriju izpildi var galīgi izvērtēt tikai vēlākā sarunu posmā. Papildus visai informācijai, ko ES var prasīt sarunām par šo sadaļu un kas jānodrošina konferences vajadzībām, ES aicina Melnkalni regulāri sniegt sīki izstrādātu rakstisku informāciju Stabilizācijas un asociācijas padomei par *acquis* īstenošanu un tās administratīvo spēju stiprināšanā panākto progresu.

Ņemot vērā visus minētos apsvērumus, ES attiecīgā brīdī vajadzības gadījumā atgriezīsies pie šīs sadaļas.

ES atzīmē, ka Melnkalne savās sarunu nostājās AD 8/19 CONF-ME 1 un AD 14/26 CONF-ME 11 piekrīt ar 8. sadaļu saistītajam *acquis*, kāds tas ir spēkā 2026. gada 1. aprīlī. ES ņem vērā arī to, ka Melnkalne ir paziņojusi, ka tā turpinās tiesību aktu pieskaņošanu *acquis* un ka tā būs gatava to īstenot no brīža, kad tā pievienosies Eiropas Savienībai.

Turklāt ES atgādina, ka no 2026. gada 1. aprīļa līdz sarunu slēgšanai *acquis* varētu tikt papildināts ar jauniem elementiem.